

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

**АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ
ПРАВОЗНАВСТВО**
Електронне наукове видання

№06, 2023

Ужгородський національний університет
Ужгород 2023

УДК 001:34

ISSN 2788-6018

Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання
юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Журнал «Аналітично-порівняльне правознавство» включено до переліку фахових видань
категорії «Б» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р.)
зі спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор

Члени редакційної колегії: Белов Д.М. – д.ю.н., професор

Берлінгер Деніел – професор (Румунія)

Булеца С.Б. – д.ю.н., професор

Белова М.В. – д.ю.н., доцент

Дешко Л.М. – д.ю.н., професор

Заборовський В.В. – д.ю.н., професор

Лазур Я.В. – д.ю.н., професор

Манзюк В.В. – к.ю.н., доцент

Менджул М.В. – д.ю.н., доцент

Ондрова Юлія – к.ю.н. (Словацька Республіка)

Фаркаш Мірча – професор (Румунія)

Фрідманський Р.М. – к.ю.н., професор

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №10 від 23.11.2023 року

Офіційний сайт: <http://app-journal.in.ua/>

Макетування здійснено у ТОВ «РІК-У»,
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36;
print@rik.com.ua

© Ужгородський національний університет, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ.

Андрусак І.П. ПРИНЦИПИ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	15
Болдижар С.М. РОЗВИТОК ОСВІТИ НА ЗАКАРПАТТІ У 1944-1946 РОКАХ (АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НАРОДНОЇ РАДИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ).....	20
Гасай О.В., Миколишин А.Ф. ДОКТРИНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПОНЯТТЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДЕРЖАВИ.....	25
Джуга М.В. ОСКАРЖЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ДІЙ АБО ВІДМОВИ В ЇХ ВЧИНЕННІ ДО СУДУ В УКРАЇНІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ (СЕР. XIV – СЕР. XVII СТ.).....	29
Едер П.Т. ПОНЯТТЯ І ВИДИ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ТА ПОРЯДОК ЇХ РОЗСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ РЕСПУБЛІЦІ ЗА ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.....	34
Загороднюк Д.А. ДО ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРОПАГАНДИ ЯК ФОРМИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ.....	39
Куксов В.Г. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ У СФЕРІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: ВІДМІННОСТІ МІЖ СУМІЖНИМИ ПОНЯТТЯМИ.....	46
Кучук А.М. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЧИННИК УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНІ.....	51
Мельник А.І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ В ГАЛИЧИНІ ПІСЛЯ 14 БЕРЕЗНЯ 1923 РОКУ.....	56
Мельник А.М. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РІШЕННЯ У ЗРАЗКОВИХ СПРАВАХ ТА СУДОВОГО ПРЕЦЕДЕНТУ.....	62
Савуляк Р.В. НОВЕЛИ 1914-1916 РР. ДО ЗАГАЛЬНОГО ЦИВІЛЬНОГО УЛОЖЕННЯ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ 1811 Р.....	67
Сілюченко К.М., Марченко А.А., Сілюченко В.М. АКСІОЛОГІЧНА ПРИРОДА ПРИНЦИПІВ ПРАВА.....	76

РОЗДІЛ ІІ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Баймуратов М.О., Кофман Б.Я. «МУНІЦИПАЛЬНІ ЦІННОСТІ»: ДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПАРАМЕТРАЛЬНИХ ОЗНАК ПРОФІЛЬНОЇ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ.....	81
Батанов О.В. ФУНКЦІЇ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА ЯК ГАЛУЗІ ПРАВА: ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ.....	90
Берч В.В., Бисага Ю.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВНЕСЕННЯМ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ.....	98
Бисага Ю.М., Берч В.В. ДО ПИТАННЯ ПРО СПЕЦИФІКУ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....	102
Берч В.В., Белов Д.М., Бисага Ю.М. ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА КОНСТИТУЦІЙНУ СКАРГУ.....	107
Долуда А.Ю. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	111
Жаровська І.М. УЗАГАЛЬНЕННЯ ПІДСТАВ НЕКОНСТИТУЦІЙНОСТІ У РІШЕННЯХ ОРГАНУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ: АСПЕКТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ.....	115
Ерфан В., Кольцов Ю. ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	120

Кудрявцева О.М. СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ ПРО ПРИЙНЯТТЯ ДО ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ЯК САНКЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	125
Лавренко Д.О. РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В НОРМОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	130
Медвідь А.Б., Медвідь Ю.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТЕРМІНУ-ПОНЯТТЯ «СУД» ДО ОРГАНУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ УКРАЇНИ.....	136
Медвідь А.Б. КОНСТИТУЦІЙНІ МЕТАМОРФОЗИ: АНАЛІЗ ПРОЦЕДУР ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ОСНОВНОГО ЗАКОНУ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	142
Панкратова А.С. ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ: АНАЛІЗ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ.....	148
Панкратова В.О. ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД КРАЇН ЄС.....	152
Пекарчук А.В. ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ПРАВОВЛАДДЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВознавства.....	157
Пивовар М., Кіра С. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	162
Ромців О.І. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАКТИКА ЄСПЛ.....	168
Силантьєва І.В. ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	173
РОЗДІЛ III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Бондар Н.П. АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ВІДМІННОСТЕЙ У СУБ'ЄКТНОМУ СКЛАДІ ОПІКУНІВ (ПІКЛУВАЛЬНИКІВ) ДОРΟΣЛИХ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ФРАНЦІЇ ТА ШВЕЙЦАРІЇ.....	178
Боярчук О.М. ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ, США ТА ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (НІМЕЧЧИНА, ФРАНЦІЯ).....	184
Демченко Я.О. ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА.....	189
Жомарткизи М. МЕДІАЦІЯ У ВИРІШЕННІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ. ЕФЕКТИВНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	194
Лазур Я.В., Заборовський В.В., Черевко П.П. МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ТА ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	206
Іванюра І.С., Шевченко Д.В., Зінченко А.В. ДОГОВІР ПРО НЕКОНКУРЕНЦІЮ (ЗАБОРОНУ КОНКУРЕНЦІЇ): АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	211
Кочина О.С., Лугина Є.Ю. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ІНТЕРЕСІВ В УКРАЇНІ.....	217
Левицький М.О. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	222
Мачуська І.Б., Гуляр Т.Б., Мачуський В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПЕРЕКЛАДАЧА ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	231
Нестеренко М.Д. РІШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕГЛЯДУ СУДУ ЦИВІЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	236
Панченко В.В., Матвєєва А.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	240
Пархоменко В.О. УХИЛЕННЯ ВІД ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЯК ПІДСТАВА ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ.....	246
Попов В.А., Попова С.О. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ СТВОРЕННЯ КСЕНОІМПЛАНТАТІВ І МОЖЛИВОСТІ ЇХ ПОДАЛЬШОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ.....	251

Попов Ю.Ю. КНИЖКОВЕ ВОЛОДІННЯ НЕРУХОМІСТЮ: КОНЦЕПЦІЯ І ОГЛЯД КРИТИКИ.....	257
Ратушна Б.П. ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	273
Сердечна І.Л. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ СІМЕЙНИХ ПРАВ.....	277
Скриник М.В. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ ВТРАТОЮ АБО ЗМЕНШЕННЯМ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ МАЛОЛІТНЬОЇ, НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ, ЗАВДАНОЇ КАЛІЦТВОМ АБО ІНШИМ УШКОДЖЕННЯМ ЗДОРОВ'Я.....	282
Тимофєєв В.П., Гунько К.О. ІМІДЖ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО І ВІДНОШЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ДО ПОЛІЦЕЙСЬКИХ РІЗНИХ КРАЇН.....	286
Уланська М.О. ПРАВОВИЙ СТАТУС НЕЙРОМЕРЕЖ: КРІЗЬ ПРИЗМУ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	291
Феннич В.П. ПЕРЕГЛЯД ЗАОЧНОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	298
Фурса С.Я., Фурса Є.І. РЕЖИМ СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖА НА МАЙНО В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ЗАПОЗИЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ.....	303
Юркевич Ю.М., Забзалюк Д.Є. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЖИТЛО, НАБУТЕ ОДИМ ІЗ ПОДРУЖЖА ЗА ЧАС ШЛЮБУ ВНАСЛІДОК ПРИВАТИЗАЦІЇ.....	314
РОЗДІЛ IV. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	
Войнарівський М. АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКІ САНКЦІЇ ЗА КОМЕРЦІЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ФРАНЦІЇ.....	318
Гончаренко О. ЯКІСТЬ ЗАКОНОПРОЕКТІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР.....	324
Серебряк С.В. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАПРОВАДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ РЕЖИМІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	330
Ямненко Т.М., Савенкова В.Г. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БЕНЕФІЦІАРНОГО ВЛАСНИКА ТА ПРИНЦИП ПРОЗОРОСТІ У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ.....	335
РОЗДІЛ V. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Анатійчук В.В. ВПЛИВ ПРАВОСВІДОМОСТІ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	340
Вапнярчук Н.М. ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	346
Кузнецова М.Ю., Авраменко Д.А. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАДОМНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	352
Кузнецова М.Ю., Катана Б.П., Литюга А.Г. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТРУДОВІ СПОРИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИРІШЕННЯ.....	358
Міщук І.В., Соломко С. ДОТРИМАННЯ ТРУДОВИХ ПРАВ ЛЮДИНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД КРІЗЬ ПРИЗМУ КЕРІВНИХ ПРИНЦИПІВООН З ПИТАНЬ БІЗНЕСУ І ПРАВ ЛЮДИНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	363
Олійник О.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....	367
Тимофєєв В., Дусяк О., Крисько В. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	372
Циганок В.М. СУЧАСНИЙ СТАН ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ.....	377

РОЗДІЛ VI. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Святошнюк А.Л. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФУНДАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ..... **382**

Мадавi Н. ЕВОЛЮЦІЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ..... **386**

РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Батько І., Павленко Д. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ..... **397**

Берназюк О.О. ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК ВЕРХОВНОГО СУДУ ЯК ДЖЕРЕЛО СУДДІВСЬКОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ..... **402**

Бойко Б.В. ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ПІД ЧАС ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ДЕРЖАВНИХ РЕЄСТРАХ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ..... **410**

Бочкова І.І., Врублевська-Місюна К.М. Тичина В.П. ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ВВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДИТИНУ..... **416**

Гей К. ПОНЯТТЯ «ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ» ЯК СТАДІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЗАСАД..... **422**

Гіденко Є.С. ФОРМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАКТИЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ОСОБОВИМ СКЛАДОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ..... **427**

Гурін Б. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИПТОІНДУСТРІЇ, ОЦІНКА СТУПЕНЯ ТА ПЕРСПЕКТИВ ПОДАЛЬШОЇ ЇЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕКТОРА..... **431**

Дем'янчук Ю.В., Сидоренко В.В., Гнатюк А.Р., Гоцуленко І.О., Григорук М.І., Жовмір М.І. ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ДІЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ..... **436**

Доля В.В. ДО ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАВДАНЬ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ..... **441**

Євсюков Є.В. МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... **446**

Кантор Н.Ю. УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗМУ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ПОНЯТТЯ ТА РІЗНОВИДИ..... **451**

Кисельова М.С. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ..... **457**

Кожемякіна Т.В. ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ УПОВНОВАЖЕНОГО У СПРАВАХ ЄСПЛ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... **462**

Кравченко І.О., Шандиба Д.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ..... **467**

Лютіков П.С. ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ: ДОКТРИНАЛЬНЕ ТЛУМАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ У НАУКАХ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА..... **472**

Михайловська Є.В., Лимонько А.О. ЩОДО ТЕХНІКИ ПРОЄКТУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ..... **478**

Нестеренко К.О., Булгакова О.В. АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ЯК НОВИЙ ЕТАП ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І СУСПІЛЬСТВА..... **482**

Остапенко О.І., Баїк О.І. ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ УЧАСНИКІВ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ..... **487**

Подорожна Т.С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ З БОКУ РФ.....	491
Проць І.М., Грищук А.Б. ОБОВ'ЯЗОК ЗІ СПЛАТИ ПОДАТКУ ТА ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ: ПОНЯТТЯ, ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ.....	498
Свиридюк Н.П., Кардашевський Ю.Р. Ф'ЮЖН-ЦЕНТРИ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ МОДЕЛІ INTELLIGENCE-LED POLICING (ILP).....	504
Стебелев А.М. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗАСАД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ ТА КОНФЛІКТІВ.....	510
Умаєв Б.Б. ДОСТАТНЄ МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ – ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	514
Федоренко С.В. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	519
Чернобук В.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	524
Шведа Б.В. СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ.....	528
Шевчук В.С. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ФОРМ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПОЛІЦІЇ І ШЛЯХИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	533
Шийович С.Я. ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	539
Шовкун А.А. ПРАВОПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ.....	544
Шопіна І.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ.....	550
Шпак І.В. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	555
РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Дідківська Г.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПЕРЕШКОДЖАННЯ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ.....	561
Забуга Ю.Ю. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА БЕЗОПЛАТНУ МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ.....	565
Зайцев Г.В., Коломієць Н.В. ДИВЕРСИЯ ТА ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ, ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	571
Замахін А.Л. ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ.....	576
Каменський Д.В. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	582
Левченко Ю.О. ТЕОРЕТИЧНІ, ЗАКОНОДАВЧІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ.....	588
Михайліченко Т.О. ФАРМАЦЕВТИЧНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	592
Політова А.С. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ) В УКРАЇНІ У 2015-2018 РОКАХ.....	596

Саморай О.К. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	603
Чекмарьова І. М. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ВИПРОБУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	608
Шило І.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ.....	613
Шрамко С.С. СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	618
РОЗДІЛ ІХ. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Барабаш А.А. ВИКОРИСТАННЯ ВЛАСНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ УЧАСТІ У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ ПОЗА МЕЖАМИ СУДУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	624
Данькова С.О. СТРУКТУРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ДОКАЗУВАННЯ В СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ У ПЕРШІЙ ІНСТАНЦІЇ.....	628
Лоза Т.В. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	633
Первій В.Ю., Гунько К.О. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НЕГЛАСНИХ (СЛІДЧИХ) РОЗШУКОВИХ ДІЙ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	642
Яценко І.В. ДОКТРИНАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗНАНЬ У КОМПЛЕКСНІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	646
РОЗДІЛ Х. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Волочій С.О. ЗАКОННІ ВИМОГИ ПРОКУРОРА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ.....	671'
Керноз Н.Є., Присяжний В.В. СТАН СУДДІВСЬКОГО КОРПУСУ Й ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	676
РОЗДІЛ ХІ. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Киргізова В.С. КОМПЕТЕНЦІЯ АСЕАН У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	681
Лесь І.О. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ЯДЕРНОГО ПРАВА.....	687
Мурачов Р.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ ТА ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР УКРАЇНИ ЩОДО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ.....	692
Назарко А.А. ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ: ІНСТИТУЦІЙНІ ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СУДОВОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ.....	697
Семенчук М.Р. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ РОЗМІЩЕННЮ ЗБРОЇ У КОСМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (1959-1979).....	702
РОЗДІЛ ХІІ. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА	
Користін О.Є., Демедюк С.В. АКТУАЛІЗАЦІЯ КІБЕРСТІЙКОСТІ ТА ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ КОНЦЕПЦІЇ «СТІЙКІСТЬ».....	708
Попович Т.П. ПОНЯТТЯ ОBOB'ЯЗКУ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ.....	714
Герич А.Й., Герич А.В. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІДЕЇ СВОБОДИ ЯК ПРИНЦИПУ ПРАВА.....	719
Кулик Л.М. НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ СІМ'Ї ЯК ДЕТЕРМІНАНТА КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ТА МОЛОДІ.....	725

CONTENTS

SECTION I. THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Andrusiak I.P. PRINCIPLES OF LEGAL POLICY IN THE FIELD OF DOMESTIC VIOLENCE.....	15
Boldyzhar S. DEVELOPMENT OF EDUCATION IN TRANSCARPATHIA IN 1944-1946 (ANALYSIS OF NORMATIVE LEGAL ACTS OF THE PEOPLE'S COUNCIL OF TRANSCARPATHIAN UKRAINE).....	20
Hasai O.V., Mykolyshyn A.F. DOCTRINAL APPROACH TO THE CONCEPT OF THE LEGAL NATURE OF THE ECOLOGICAL STATE.....	25
Dzhuha M. APPEAL OF NOTARIAL DEEDS OR REFUSAL TO PERFORM THEM IN COURT IN UKRAINE: HISTORICAL AND LEGAL ASPECT OF STUDY (MIDDLE OF THE 14TH – MIDDLE OF THE 17TH CENTURY).....	29
Eder P. CONCEPT AND TYPES OF WAR CRIMES AND THE ORDER OF THEIR INVESTIGATION IN THE UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC FOR THE CENTRAL RADA.....	34
Zahorodniuk D.A. TO THE QUESTION OF THE FEASIBILITY OF USING LEGAL PROPAGANDA AS A FORM OF LEGAL NURTURING.....	39
Kuksov V. THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS OF THE CONCEPTUAL AND CATEGORICAL APPARATUS IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS LIMITATION: DIFFERENCES BETWEEN RELATED CONCEPTS.....	46
Kuchuk A.M. THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS AS A FACTOR IN IMPROVING HUMAN RIGHTS IMPLEMENTATION IN UKRAINE.....	51
Melnyk A. PECULIARITIES OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF UKRAINIAN POLITICAL AND LEGAL THOUGHT IN GALICIA AFTER MARCH 14, 1923.....	56
Melnyk A. COMPARATIVE-LEGAL ANALYSIS OF JUDGMENT IN PILOT CASES AND JUDICIAL PRECEDENT.....	62
Savuliak R.V. NOVELS 1914-1916 TO THE GENERAL CIVIL CODE OF THE AUSTRIAN EMPIRE 1811.....	67
Siliuchenko K., Marchenko A., Siliuchenko V. AXIOLOGICAL NATURE OF THE PRINCIPLES OF LAW.....	76

SECTION II. CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW

Baymuratov M.O., Kofman B.Ya. «MUNICIPAL VALUES»: TO DETERMINE THE PARAMETERAL SIGNS OF PHENOMENOLOGY.....	81
Batanov O.V. THE FUNCTIONS OF A MUNICIPAL LAW AS A BRANCH OF LAW: DEBATABLE ISSUES OF THEORY.....	90
Berch V.V., Bysaga Yu.M. SPECIFICS OF CONSTITUTIONAL CONTROL REGARDING AMENDMENTS TO THE CONSTITUTION.....	98
Bysaga Yu.M., Berch V.V. ON THE SPECIFICS OF THE CONSTITUTIONAL AND LEGAL STATUS OF JUDGES OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE.....	102
Berch V.V., Byelov D.M., Bysaga Yu.M. TO THE QUESTION ABOUT THE PECULIARITIES OF THE IMPLEMENTATION OF THE RIGHT TO A CONSTITUTIONAL COMPLAINT.....	107
Doluda A.Yu. LEGAL STATUS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS.....	111
Zharovska I. GENERALIZATION OF THE GROUNDS OF UNCONSTITUTIONALITY IN THE DECISIONS OF THE BODY OF CONSTITUTIONAL JURISDICTION: ASPECTS OF THE CONSTITUTIONAL COMPLAINT.....	115

Erfan V., Koltsov Yu. ECONOMIC STRATEGY TO STIMULATE THE REGIONS OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD.....	120
Kudriavtseva O.M. REVOKING THE DECISION TO ACCEPT UKRAINIAN CITIZENSHIP AS A SANCTION OF CONSTITUTIONAL AND LEGAL RESPONSIBILITY.....	125
Lavrenko D.O. THE ROLE OF LEGAL CONSTRUCTIONS IN RULE-MAKING ACTIVITY.....	130
Medvid A.B., Medvid Y.O. FEATURES OF THE APPLICATION OF THE CONSTITUTIONAL TERM-CONCEPT "COURT" TO THE BODY OF CONSTITUTIONAL JURISDICTION OF UKRAINE.....	136
Medvid A.B. CONSTITUTIONAL METAMORPHOSIS: ANALYSIS OF AMENDMENT PROCEDURES TO THE BASIC LAW IN THE CONTEXT OF GLOBAL TRANSFORMATIONS.....	142
Pankratova A. ENFORCEMENT OF COURT DECISIONS: ANALYSIS OF THE LEGAL POSITIONS OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE.....	148
Pankratova V.O. ELECTRONIC VOTING AS AN ELEMENT OF ELECTRONIC DEMOCRACY: THE EXPERIENCE OF EU COUNTRIES.....	152
Pekarchuk A.V. JUSTICE UNDER THE RULE OF LAW AS AN OBJECT OF KNOWLEDGE OF DOMESTIC JURISPRUDENCE.....	157
Pyvovar M., Kira S. FEATURES OF THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF THE RULE OF LAW IN THE CONTEXT OF THE CONTEMPORARY CHALLENGES OF DEMOCRACY IN THE CONDITIONS OF WAR IN UKRAINE.....	162
Romtsiv O.I. INTERNATIONAL LEGAL MECHANISMS FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN TIMES OF WAR: THE PRACTICE OF THE ECHR.....	168
Sylantieva I. INTERACTION OF POLITICAL POWER AND CIVIL SOCIETY: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT.....	173
SECTION III. CIVIL LAW AND CIVIL PROCEEDINGS; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW	
Bondar N. ANALYSIS OF CONCEPTUAL DIFFERENCES IN THE SUBJECTIVE COMPOSITION OF GUARDIANS (TRUSTEES) OF ADULTS WITH DISABILITIES UNDER CIVIL LAW OF UKRAINE, FRANCE AND SWITZERLAND.....	178
Boiarchuk O. PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS: PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE, THE USA AND SOME COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION (GERMANY, FRANCE).....	184
Demchenko Y.O. THE PRINCIPLE OF THE RULE OF LAW.....	189
Zhomartkyzy M. MEDIATION FOR THE RESOLUTION OF INTERNATIONAL ECONOMIC CONFLICTS. EFFECTIVE APPROACHES AND PERSPECTIVES.....	194
Lazur Ya.V., Zaborovskyy V.V., Cherevko P.P. SETTLEMENT AGREEMENT IN CIVIL AND ECONOMIC PROCEEDINGS: A COMPARATIVE ASPECT OF RESEARCH.....	206
Ivaniura I., Shevchenko D., Zinchenko A. NON-COMPETE AGREEMENTS: ACTUAL PROBLEMS OF UKRAINIAN LEGISLATION.....	211
Kochyna O., Luhina E. JUDICIAL PROTECTION OF CIVIL RIGHTS AND LEGALLY PROTECTED INTERESTS IN UKRAINE.....	217
Levytskyi M.O. THE CONCEPT AND FEATURES OF THE JURISDICTIONAL FORM OF PROTECTION OF PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF MILITARY PERSONNEL.....	222
Machuska I.B., Gulyar T.B., Machusky V.V. PECULIARITIES OF THE LEGAL STATUS OF AN INTERPRETER IN CIVIL PROCEEDINGS.....	231
Nesterenko M. DECISIONS OF INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION AS AN OBJECT OF REVIEW BY A COURT OF CIVIL JURISDICTION.....	236
Panchenko V.V., Matvieieva A.V. LEGAL REGULATION OF THE INTERNATIONAL TRANSPORT SPHERE IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION.....	240

Parkhomenko V.O. AVOIDANCE OF DUTIES AS A BASIS FOR DEPRIVATION OF PARENTAL RIGHTS.....	246
Popov V., Popova S. LEGAL PROBLEMS OF ATTRACTING INVESTMENTS FOR THE CREATION OF XENOIMPLANTS AND THE POSSIBILITY OF THEIR SUBSEQUENT TRANSPLANTATION.....	251
Popov Yu. BOOK POSSESSION OF REAL ESTATE: CONCEPT AND CRITIQUE REVIEW.....	257
Ratushna B. BUSINESS REPUTATION OF LEGAL ENTITIES ACCORDING TO THE CIVIL LEGISLATION OF UKRAINE.....	273
Serdechna I. IMPLEMENTATION OF SUBJECTIVE FAMILY RIGHTS.....	277
Skrynyk M.V. COMPENSATION OF DAMAGES RELATED TO THE LOSS OR REDUCTION OF EMPLOYMENT CAPACITY OF A MINOR, MINOR PERSON CAUSED BY DISABILITY OR OTHER HEALTH DAMAGE.....	282
Timofeev V.P., Gunko K.O. THE IMAGE OF A POLICEMAN AND THE ATTITUDE OF SOCIETY TOWARDS POLICEMEN OF DIFFERENT COUNTRIES.....	286
Ulanska M. LEGAL STATUS OF NEURAL: THROUGH THE PRISM OF JUDICIAL PRACTICE.....	291
Fennykh V. REVIEW OF DEFAULT JUDGMENT IN CIVIL PROCEEDINGS.....	298
Fursa S.Ya., Fursa Ye.I. REGIME OF JOINT COMMUNITY PROPERTY OF SPOUSES IN UKRAINE: NEED TO IMPLEMENT FOREIGN EXPERIENCE.....	303
Yurkevych Yu.M., Zabzaliuk D.Ye. THE OWNERSHIP RIGHT TO HOUSING ACQUIRED BY ONE OF THE SPOUSES DURING MARRIAGE DUE TO PRIVATIZATION.....	314
SECTION IV. ECONOMIC LAW, ECONOMIC PROCEDURAL LAW	
Voinarivskiy M. ADMINISTRATIVE AND ECONOMIC SANCTIONS UNDER FRENCH COMMERCIAL LAW.....	318
Honcharenko O. QUALITY OF DRAFT LAWS IN THE FIELD OF ECONOMY: EUROPEAN INTEGRATION VECTOR.....	324
Sieriebriak S.V. ECONOMIC AND LEGAL PRINCIPLES OF CYBERSECURITY AS A PREREQUISITE FOR THE INTRODUCTION OF SPECIAL ECONOMIC REGIMES.....	330
Yamnenko T., Savenkova V. DISCLOSURE OF INFORMATION ABOUT THE BENEFICIAL OWNER AND THE PRINCIPLE OF TRANSPARENCY IN CORPORATE GOVERNANCE.....	335
SECTION V. LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW	
Anatychuk V. THE INFLUENCE OF LEGAL AWARENESS ON THE EFFECTIVENESS OF THE MECHANISM OF LEGAL REGULATION OF LABOR RELATIONS.....	340
Vapnyarchuk N.M. THE ISSUE OF LEGAL PROVISION OF GENDER EQUALITY IN LABOR RELATIONS IN UKRAINE DURING THE WAR.....	346
Kuznetsova M., Avramenko D. PECULIARITIES OF THE USE OF HOME AND REMOTE FORMS OF LABOR DURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....	352
Kuznetsova M., Katana B., Lytiuha A. INDIVIDUAL LABOR DISPUTES: CERTAIN ISSUES OF RESOLUTION.....	358
Mishchuk I., Solomko S. OBSERVANCE OF LABOR RIGHTS IN WARTIME THROUGH THE LENS OF THE UN GUIDING PRINCIPLES ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS: PROBLEMS AND PROSPECTS FOR IMPROVEMENT.....	363
Oliinyk O.O. CURRENT STATE AND PROSPECTS OF DETERMINING THE JUDICIAL JURISDICTION OF LABOR DISPUTES.....	367
Timofeev V., Dusyak O., Krysko V. FIRE TRAINING OF CADETS OF THE MILITARY ACADEMY WITH SPECIFIC CONDITIONS OF TRAINING UNDER MARTIAL LAW.....	372
Tsyhanok V.M. THE CURRENT STATE OF UKRAINIAN LEGISLATION ON SOCIAL PROTECTION OF MILITARY PERSONNEL AND THEIR FAMILY MEMBERS.....	377

SECTION VI. LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCES LAW

Sviatoshniuk A.L. THE HISTORICAL ASPECTS OF THE FOUNDATION AND FUNCTIONING OF THE AGRICULTURAL COOPERATION IN UKRAINE..... **382**

Madaoui N. THE EVOLVING JURISPRUDENCE OF ENVIRONMENTAL LAW: A DOCTRINAL ANALYSIS..... **386**

SECTION VII. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

Batko I., Pavlenko D. INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SECURITY INSTITUTE AS AN INTEGRAL COMPONENT OF THE MODERN STATE..... **397**

Bernaziuk O.O. LEGAL OPINION OF THE SUPREME COURT AS A SOURCE OF JUDICIAL LAW-MAKING..... **402**

Boyko B.V. GUARANTEES OF PROTECTION OF PERSONAL DATA OF CONSCRIPTS DURING THEIR USE IN STATE REGISTERS FOR MILITARY REGISTRATION..... **410**

Bochkova I.I., Vrublevska-Misiuna K.M., Tychyna V.P. THE NEED TO TAKE INTO ACCOUNT THE INTERNATIONAL EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION IN THE FIELD OF PROTECTION OF INFORMATION ABOUT CHILDREN..... **416**

Hey K. THE CONCEPT OF "BUDGET EXECUTION" AS A STAGE OF THE BUDGET PROCESS AND DEFINITION OF ITS PRINCIPLES..... **422**

Gidenko E.S. FORMS OF REGULATORY REGULATION TO ENSURE TACTICAL LITERACY OF OFFICIAL COMBAT MISSIONS BY PERSONNEL OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE..... **427**

Hurin B. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE CRYPTO INDUSTRY, ASSESSMENT OF THE DEGREE AND PROSPECTS OF ITS FURTHER INTEGRATION INTO THE NATIONAL ECONOMIC SECTOR..... **431**

Demianchuk Y.V., Sydorenko V.V., Hnatiuk A.R., Hotsulenko I.O., Hryhoruk M.I., Zhovmir M.I. DISCUSSION ASPECTS OF COMBATING CORRUPTION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW IN UKRAINE..... **436**

Dolia V.V. TO THE QUESTION OF THE GENERAL CHARACTERISTICS OF THE TASKS OF THE BUREAU OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE..... **441**

Yevsiukov Ye.V. METHODOLOGY OF THE LEGAL STATUS OF ADMINISTRATIVE AGENCIES UNDER MARTIAL LAW..... **446**

Kantor N. CONDITIONS FOR THE EFFECTIVENESS OF THE MECHANISM OF GOAL-SETTING NORMS OF ADMINISTRATIVE LAW: CONCEPTS AND VARIETIES..... **451**

Kyselova M. LEGAL REGULATION OF RESPONSIBILITY FOR VIOLATION OF TRAFFIC RULES IN UKRAINE..... **457**

Kozhemiakina T. GUARANTEES OF IMPLEMENTATION OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE COMMISSIONER FOR ECHR CASES: CURRENT STATE AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT..... **462**

Kravchenko I.O., Shandyba D.V. ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF SURROGATE MATERNITY IN UKRAINE..... **467**

Liutikov P.S. PERSONAL DATA: DOCTRINAL INTERPRETATION OF THE CATEGORY IN THE SCIENCES OF ADMINISTRATIVE AND INFORMATION LAW..... **472**

Mykhailovska Ye.V., Lymonko A.O. ON THE TECHNIQUE OF DRAFTING ADMINISTRATIVE AND LEGAL DOCUMENTS..... **478**

Nesterenko K., Bulhakova O. ADMINISTRATIVE PROCEDURE AS A NEW STAGE OF INTERACTION BETWEEN GOVERNMENT BODIES AND SOCIETY..... **482**

Ostapenko O.I., Baik O.I. ON SOME ISSUES OF CLASSIFICATION OF PARTICIPANTS IN PROCEEDINGS ON ADMINISTRATIVE OFFENCES.....	487
Podorozhna T.S. ENSURING INFORMATION SECURITY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MODERN CHALLENGES AND THREATS FROM THE RUSSIAN FEDERATION.....	491
Prots I.M., Hryshchuk A.B. DUTY TO PAY TAX AND TAX LIABILITY: CONCEPTS, RELATIONSHIP PROBLEMS.....	498
Svyridyuk N.P., Kardashevskyy Yu.R. FUSION CENTERS AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE INTELLIGENCE-LED POLICING (ILP) MODEL.....	504
Stebelev A.M. METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF THE LEGISLATIVE FOUNDATIONS OF THE ORGANIZATION AND FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF ALTERNATIVE WAYS OF RESOLVING PUBLIC LEGAL DISPUTES AND CONFLICTS.....	510
Umaiev B.B. SUFFICIENT FINANCIAL SUPPORT FOR SERVICEMEN AND EMPLOYEES OF THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE IS A GUARANTEE OF THE NATIONAL SECURITY OF THE STATE.....	514
Fedorenko S.V. STATE CONTROL IN THE FIELD OF ENERGY IN UKRAINE: CONCEPTS AND FEATURES.....	519
Chernobuk V. CURRENT PROBLEMS OF THE ADMINISTRATIVE-TORT LAW OF UKRAINE.....	524
Shveda B.V. JUDICIAL DISCRETION IN THE ADMINISTRATIVE PROCESS.....	528
Shevchuk V. FOREIGN EXPERIENCE OF IMPLEMENTATION OF CERTAIN FORMS OF PUBLIC CONTROL OVER POLICE ACTIVITIES AND WAYS OF ITS IMPLEMENTATION IN UKRAINE.....	533
Shiyovych S.Ya. IMPACT OF DIGITAL TRANSFORMATION ON PUBLIC SERVICES: EXPERIENCE OF THE EUROPEAN UNION.....	539
Shovkun A.A. LEGAL EDUCATION ACTIVITY OF SUBJECTS OF MANAGEMENT OF THE SYSTEM OF PROVIDING FREE LEGAL AID.....	544
Shopina I.M. ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT AND ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION: CORRELATION OF CONCEPTS.....	550
Shpak I. THE ESSENCE AND FEATURES OF THE LEGAL REGULATION OF BUDGET EXPENDITURES ON THE SECTOR OF NATIONAL SECURITY AND DEFENSE UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL.....	555
SECTION VIII. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL ENFORCEMENT LAW	
Didkivska H. CURRENT ISSUES OF CRIMINAL LIABILITY FOR INTERFERING WITH THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF JOURNALISTS.....	561
Zabuha Yu.Yu. PROBLEMATIC ISSUES OF CRIMINAL LIABILITY FOR VIOLATION OF THE RIGHT TO FREE MEDICAL CARE.....	565
Zaitsev G.V., Kolomiets N.V. SABOTAGE AND TERRORIST ACT, QUALIFICATION PROBLEMS.....	571
Zamakhin A.L. OBJECT AND SUBJECT OF CRIMINAL OFFENSES IN THE FIELD OF USE OF ELECTRONIC COMPUTERS, SYSTEMS AND COMPUTER NETWORKS AND TELECOMMUNICATION NETWORKS.....	576
Kamensky D.V. CRIMINAL LIABILITY FOR VIOLATION OF THE ABORTION PROCEDURE: COMPARATIVE LEGAL ASPECT.....	582
Levchenko Yu.O. THEORETICAL, LEGISLATIVE AND PRACTICAL ASPECTS OF RELEASE FROM PROBATION.....	588
Mykhailichenko T. PHARMACEUTICAL CRIMINAL OFFENSES: HISTORY AND CONTEMPORANEITY.....	592
Politova A.S. THE STATE OF SCIENTIFIC DEVELOPMENT OF THE PROBLEMS OF CRIMINAL LIABILITY FOR GENDER-BASED VIOLENCE IN THE CONTEXT OF ARMED CONFLICT (MARTIAL LAW) IN UKRAINE IN 2015-2018.....	596

Samorai O.K. FEATURES OF THE QUALIFICATION OF ORGANIZED COMPUTER CRIME IN UKRAINE.....	603
Chekmarova I. CONCEPT AND CONTENT OF PROBATION IN CRIMINAL LEGISLATION.....	608
Shilo I.V. SEPARATE ISSUES OF EXEMPTION FROM SERVING A PROBATIONARY SENTENCE.....	613
Shramko S. SUBJECTS OF IMPLEMENTATION OF MEASURES TO COMBAT CRIME IN UKRAINE.....	618
SECTION IX. CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSICS; FORENSIC EXAMINATION OPERATIONAL SEARCH ACTIVITIES	
Barabash A.A. USE OF OWN TECHNICAL EQUIPMENT FOR PARTICIPATION IN THE COURT SESSION OUTSIDE THE COURT IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....	624
Dankova S.O. THE STRUCTURE OF CRIMINAL PROCEDURAL PROVING IN COURT PROCEEDINGS IN THE FIRST INSTANCE.....	628
Loza T.V. PROBLEMS OF THE ORGANIZATION OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY IN UKRAINE AND WAYS TO SOLVE THEM.....	633
Perviy V.Y., Gunko K.O. SOME FEATURES OF THE PARTICIPATION OF OPERATIONAL UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE IN THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF COVERT (INVESTIGATIVE) SEARCH OPERATIONS DURING MARTIAL LAW.....	642
Yatsenko I.V. DOCTRINAL PRINCIPLES OF SPECIAL VETERINARY KNOWLEDGE INTEGRATION IN THE COMPLEX FORENSIC EXPERT INVESTIGATIONS: PROBLEMS AND WAYS TO SOLVE THEM.....	646
SECTION X. JUDICIAL SYSTEM; THE PROSECUTION SERVICE AND ADVOCACY	
Volochiy S. LEGAL REQUIREMENTS OF THE PROSECUTOR: FOREIGN EXPERIENCE OF LEGISLATIVE CONSOLIDATION.....	671'
Kernoz N.Ye., Prysiashnyi V.V. THE STATE OF THE JUDICIARY AND ACCESS TO JUSTICE DURING MARTIAL LAW: TODAY'S REALITIES.....	676
SECTION XI. INTERNATIONAL LAW	
Kyrhizova V.S. ASEAN COMPETENCE IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS.....	681
Les I.O. REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF INTERNATIONAL NUCLEAR LAW.....	687
Murachov R. FEATURES OF THE ORGANIZATION OF INTERACTION BETWEEN THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT AND LAW ENFORCEMENT STRUCTURES OF UKRAINE REGARDING THE INVESTIGATION OF CRIMES.....	692
Nazarko A. LEGAL TUG-OF-WAR: THE INSTITUTIONAL CHALLENGES OF THE DOMESTIC PROSECUTION OF WAR CRIMES IN UKRAINE.....	697
Semenchuk M.R. THE FORMATION OF INTERNATIONAL LEGAL PRINCIPLES ON THE PREVENTION OF THE PLACEMENT OF WEAPONS IN OUTER SPACE (1959-1979).....	702
SECTION XII. THE PHILOSOPHY OF LAW	
Korystyn O., Demediuk S. ACTUALIZATION OF CYBER RESILIENCE AND HISTORICAL ORIGINS OF THE CONCEPT OF «RESILIENCE».....	708
Popovych T.P. THE CONCEPT OF DUTY AS AN ELEMENT OF THE LEGAL STATUS OF A PERSON.....	714
Gerch A.Yo., Gerich A.V. FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE IDEA OF FREEDOM AS A PRINCIPLE OF LAW.....	719
Kulik L.M. DYSFUNCTIONAL FAMILY AS A DETERMINANT OF MERCENARY AND FORCIBLE CRIMES OF MINORS AND YOUNG PEOPLE.....	725

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.97>

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ НА СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Шпак І.В.,

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**кафедри публічного права**Державного податкового університету*

Шпак І.В. Сутність та особливості правового регулювання видатків бюджету на сектор національної безпеки і оборони в умовах воєнного стану.

У статті розглянуто сутність і особливості правового регулювання видатків бюджету на сектор національної безпеки і оборони в умовах воєнного стану, визначено їхній вплив на забезпечення економіки країни, обороноздатності, а також безпеки держави та суспільства. Обґрунтовано, що забезпечення належного рівня фінансування сектору національної безпеки та оборони – це важлива складова для ефективного функціонування та захисту держави. З'ясовано, що джерелом ресурсів для реалізації таких пріоритетних функцій держави як забезпечення національної безпеки та оборони є кошти державного бюджету та місцевих бюджетів. Сформульовано власне визначення поняття «видатки бюджету», здійснено аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють фінансування сектору безпеки і оборони України. Виокремлено особливості фінансування та матеріально-технічного забезпечення національного спротиву зокрема, та сектору національної безпеки і оборони в цілому. Вказано на необхідність внесення змін до нормативно-правових актів щодо забезпечення належного фінансування сектору національної безпеки і оборони з урахуванням вимог про запобігання та усунення факторів, що сприяють виникненню та поширенню корупції у цій сфері. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України в частині забезпечення належного фінансування сектору національної безпеки і оборони та ефективного використання видатків бюджету на вказаний сектор в умовах війни, зокрема: збільшення видатків на сектор національної безпеки і оборони та визначення їх оптимальної структури; наповнення місцевих бюджетів за рахунок ефективних дій місцевої влади; розробка єдиної бюджетної стратегії фінансування сектору безпеки і оборони; забезпечення належного державного контролю за видатками бюджету на сектор безпеки і оборони шляхом створення окремого незалежного підрозділу.

Ключові слова: фінансові правовідносини, бюджетні правовідносини, бюджет, місцевий бюджет, видатки бюджету, національна безпека, оборона, фінансування національної безпеки і оборони, бюджетна стратегія, фінансовий сектор.

Shpak I. The essence and features of the legal regulation of budget expenditures on the sector of national security and defense under the conditions of the state of martial.

The article deals with the essence and peculiarities of the legal regulation of budget expenditures for the national security and defense sector in the conditions of martial law, and determines their impact on ensuring the country's economy, defense capability, as well as the security of the state and society. It is substantiated that ensuring the appropriate level of financing of the national security and defense sector is an important component for the effective functioning and protection of the state. It was found that the source of resources for the implementation of such priority functions of the state as ensuring national security and defense are the funds of the state budget and local budgets. The actual definition of the concept of «budget expenditures» was formulated, and the analysis of the main legal acts regulating the financing of the security and defense sector of Ukraine was carried out. The peculiarities of financing and logistical support of the national resistance in particular, and the national security and defense sector as a whole are highlighted. It is pointed out the need to make changes to regulatory legal acts to ensure proper financing of the national security and defense sector, taking into account the requirements for prevention and elimination of factors that contribute to the emergence and spread of corruption in this area. Proposals have been formulated to improve the current legislation of Ukraine in terms of ensuring proper financing of the national security and defense sector and effective use of budget expenditures for the specified sector in war conditions, in particular: increasing expenditures for the national security and defense

sector and determining their optimal structure; filling local budgets due to effective actions of local authorities; development of a unified budget strategy for financing the security and defense sector; ensuring proper state control over budget expenditures for the security and defense sector by creating a separate independent unit.

Key words: financial legal relations, budgetary legal relations, budget, local budget, budget expenditures, national security, defense, financing of national security and defense, budget strategy, financial sector.

Постановка проблеми. Однією із найскладніших проблем в умовах сьогодення є забезпечення державою належного рівня фінансування сектору національної безпеки та оборони. Позаяк, збройний конфлікт проти нашої країни, який переріс в повномасштабну війну фактично відсунув інші питання на другорядний план та визначив першочерговість забезпечення національної безпеки та оборони в контекстах захисту територіальної цілісності та власного суверенітету, а також задоволення та захисту суспільних інтересів.

Оскільки національна безпека та оборона мають свої фінансові виміри, то питання щодо визначення сутності та особливостей правового регулювання видатків на безпековий сектор в умовах воєнного стану є вкрай нагальним.

Джерелом ресурсів для реалізації таких пріоритетних функцій держави як забезпечення національної безпеки та оборони є кошти державного бюджету та місцевих бюджетів. Наразі в нашій країні відсутня єдина бюджетна стратегія фінансування сектору безпеки і оборони, а тому постає необхідність здійснити раціональний розподіл бюджетних коштів; підвищити ефективність використання коштів як державного бюджету, так і місцевого бюджету; оптимізувати структуру видатків бюджету в період війни на території України. Усе вказане визначає надзвичайну актуальність питань фінансування сектору національної безпеки та оборони в Україні, а здійснення дієвих перетворень створить передумови для цілком відповідної реалізації функцій видатків бюджету та успішного протистояння наявним викликам і загрозам.

Стан опрацювання. Питання видатків бюджету на сектор національної безпеки та оборони були предметом досліджень таких відомих науковців: В. Білоуса, О. Бодрука, О. Бригінця, О. Власюка, Л. Воронової, Н. Воротиної, А. Гарбінської-Руденко, В. Горбуліна, О. Дзьобаня, О. Дмитрик, О. Кириленко, Д. Коробцової, Т. Латковської, В. Ліпкана, О. Лукашева, О. Музика-Стефанчук, Н. Нижник, О. Орлюк, С. Пирожкова, Г. Перепелиці, Н. Пришви, К. Токаревої, В. Чернадчука, І. Чугунова, С. Юрія, Н. Якимчук

та багатьох інших. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, питання правового регулювання видатків бюджету на сектор національної безпеки та оборони із врахуванням наявних викликів та загроз в умовах воєнного стану потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження сутності та особливостей правового регулювання видатків бюджету на сектор національної безпеки та оборони в умовах воєнного стану, а також формування відповідних шляхів удосконалення фінансового законодавства.

Виклад основного матеріалу. Вперше сутність державних видатків фундаментально дослідив А. Сміт. У своїй роботі «Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй» (1776 р.) він чітко виділив державні витрати та здійснив їх розподіл на загальні (оборона та утримання королівської влади) та витрати, в яких зацікавлені окремі особи, акцентуючи на непродуктивному характері витрат на забезпечення королівського двору [1]. Надалі, протягом багатьох століть розвитку держави і суспільства ключовим було питання оптимального й ефективного використання державних видатків, яке не втратило своєї актуальності й дотепер.

Фінансове забезпечення сектору безпеки і оборони України регулюється такими нормативно-правовими актами: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закони України «Про державний бюджет на 2023 рік», «Про основи національного спротиву», «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про оборонні закупівлі», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про правовий режим воєнного стану».

У цілому, відповідно до положень Бюджетного кодексу України видатки бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. При цьому законодавець визначає, що до складу видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування; компенсація частини суми штрафних (фінансових) санкцій, що перераховується покупцям (споживачам) за рахунок штрафних (фінансових) санкцій, застосованих органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, за наслідками проведеної перевірки за зверненням або скаргою покупця (споживача) про порушення платником податків установленого порядку проведення розрахункових операцій [2]. Надане законодавцем визначення категорії «видатки бюджету» є загальним і повною мірою не розкриває її зміст і специфічні особливості. У зв'язку з цим, про-

понується під визначенням «видатки бюджету» розуміти частину фінансових ресурсів держави, що зосереджені в бюджетах відповідних рівнів та спрямовуються на здійснення програм та заходів, які покладені на органи державної влади та місцевого самоврядування відповідно до положень бюджетного законодавства.

Пунктами 5-6 частини 1 статті 87 Бюджетного кодексу України визначено, що до видатків, які здійснюються з Державного бюджету України належать наступні (зокрема, але не виключно): видатки на національну оборону; правоохоронну діяльність, забезпечення безпеки держави та цивільний захист населення і територій» [2].

Частиною 1 статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплено, що видатки, які здійснюються органами місцевого самоврядування на потреби територіальних громад, їх розмір і цільове спрямування визначаються відповідними рішеннями про місцевий бюджет; видатки, пов'язані із здійсненням районними, обласними радами заходів щодо забезпечення спільних інтересів територіальних громад, - відповідними рішеннями про районний та обласний бюджети [3].

Відповідно до статті 35 Закону України «Про національну безпеку України» фінансування складових сектору безпеки і оборони здійснюється за рахунок і в межах коштів, визначених у Законі України про Державний бюджет України на відповідний рік, а також з інших не заборонених законодавством джерел. У період війни такими джерелами формування Державного бюджету України стали військові облігації, кредити від Міжнародних фінансових організацій, а також двосторонні кредити й гранти іноземних держав. Водночас, вказаним нормативно-правовим актом чітко визначені мінімально допустимі межі фінансування: «Обсяг видатків на фінансування сектору безпеки і оборони має становити не менше 5 відсотків запланованого обсягу внутрішнього валового продукту, з яких не менше 3 відсотків - на фінансування сил оборони» [4].

Доцільно звернути увагу, що в чинному законодавстві України поняття сектору безпеки і оборони змістовно визначене. Так, згідно Закону України «Про національну безпеку України» сектор безпеки і оборони визначається як система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від за-

гроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [4]. Однак, на мою думку, комплексний характер поняття «сектор безпеки і оборони» деяким чином ускладнює аналіз бюджетних відносин у цій сфері.

Загальновідомо, що саме через бюджет держава забезпечує мобілізацію коштів, необхідних для забезпечення соціально-економічного розвитку країни [5, с. 62]. Адже державному бюджету належить чільне місце під час регулювання економічних процесів, забезпечення фінансової стабільності, а також соціального розвитку та добробуту населення, особливо в умовах війни.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» (зі змінами та доповненнями) визначено, що видатки Державного бюджету України складають 3.392.956.975,8 тис. гривень, у тому числі видатки загального фонду Державного бюджету України - у сумі 3.094.496.570,9 тис. гривень та видатки спеціального фонду Державного бюджету України - у сумі 298.460.404,9 тис. гривень [6].

Повномасштабна війна в Україні, яка триває майже два роки, потребує залучення чималого фінансового ресурсу. У зв'язку з цим вищі органи державного управління докладають максимальних зусиль для забезпечення потреб сектору національної безпеки та оборони, визначаючи такий напрям пріоритетним завданням та прямим обов'язком. Утім, формування та виконання Державного бюджету України в умовах воєнного стану зіштовхується з деякими не вирішеними питаннями серед яких: нестабільність економічної ситуації, переорієнтація раніше поставлених державою цілей, перегляд джерел наповнення бюджету та залучення міжнародної фінансової допомоги, перерозподіл обмежених бюджетних коштів, постійне збільшення видатків на оборону держави, зменшення доходів, забезпечення соціальних виплат громадянам, потреба у фінансуванні гуманітарних заходів, підвищений ризик корупції. Від злагодженості та швидкої координації ланок бюджетної політики залежить підтримання фінансової стійкості держави та недопущення виникнення макроекономічних дисбалансів [7, с. 99]. Саме тому задля подолання наведених проблем Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Офіс Президента України, Рада національної безпеки і оборони України та інші центральні органи виконавчої влади приймають низку швидких і оперативних рішень.

В умовах дії воєнного стану значення Державного бюджету України та місцевих бюджетів особливо зросло не лише в частині забезпечення повноцінного розвитку окремих територіальних одиниць, а й в частині гарантування фінансової безпеки країни в цілому. Загальновідомо, що органи місцевого самоврядування викону-

ють функцію забезпечення національної безпеки у взаємодії з органами, які входять до складу сектору безпеки і оборони. Окрім того, органи місцевого самоврядування здійснюють фінансування різних заходів, пов'язаних із масштабною воєнною агресією росії проти України, зокрема: потреби територіальної оборони; продовольства для населення; вивезення цивільного населення із місцевості, де ведуться бойові дії, та небезпечних територій у безпечні місця; облаштування місць розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання та забезпечення належних умов для релокованих підприємств [8, с. 60].

Здійснивши аналіз чинного законодавства України, було встановлено, що територіальна оборона України організовується та здійснюється відповідно до Закону України «Про основи національного спротиву» із врахуванням особливостей, визначених законодавством про оборону, мобілізацію, а також правовий режим воєнного стану. Пунктом 16 частини 1 статті 1 Закону України «Про основи національного спротиву» визначено, що територіальна оборона становить систему загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій [9]. Доцільно зазначити, що територіальна оборона складається з таких складових: військової (включає органи військового управління, військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил України, інші сили і засоби сил безпеки та сил оборони, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони), цивільної (включає державні органи, органи місцевого самоврядування, які залучаються до територіальної оборони) та військово-цивільної (включає штаби зон (районів) територіальної оборони та добровольчі формування територіальних громад, які залучаються до територіальної оборони). Що стосується фінансування та матеріально-технічного забезпечення, то воно здійснюється за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших не заборонених законодавством України джерел. Однак видатки на здійснення та забезпечення заходів з організації, підготовки, підтримання та ведення руху опору належать до таємних видатків Державного бюджету України, які виділяються Міністерству оборони України окремим напрямом на утримання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України [9]. Також державну таємницю становлять закупівля товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб руху опору, а тому забороняється розголошувати що саме, в яких обсягах та з якою метою придба-

вається громадами зі своїх бюджетів на потреби військових. Наразі перевірити чи здійснюється це в межах чинного законодавства України немає можливості, але все покаже час. Адже, як відомо, величезні видатки бюджету на національну безпеку і оборону навіть в умовах воєнного стану дають благодатний ґрунт для корупції. Вона, як одне із негативних явищ, може проявлятися у досліджуваному секторі в різних формах, зокрема таких: відкати і хабарі, просування неконкурентних контрактів або маніпуляції з зарплатами солдат, зловживання бюджетними коштами і використання військових ресурсів для отримання позабюджетних доходів [10]. На сьогодні, із огляду на вищевказане, поряд з відсіччю військової агресії важливим завданням для всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування має стати боротьба з корупцією. Зокрема, така необхідність визначена й Антикорупційною стратегією на 2021-2025 роки, що була прийнята Верховною Радою України 20 червня 2022 року, та яка визначає пріоритети післявоєнного курсу нашої держави, спрямованого на досягнення суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості й системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування [11].

Окремої уваги заслуговує розгляд питання про закупівлю товарів, робіт і послуг оборонного призначення. Частиною 1 статті 9 Закону України «Про оборонні закупівлі» регламентовано, що планування закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення є складовою оборонного планування та здійснюється відповідно до Законів України «Про національну безпеку України» та «Про оборонні закупівлі» з урахуванням обсягів видатків, необхідних для фінансування сектору безпеки і оборони [12]. Водночас, Постановою Кабінету Міністрів України «Особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану» від 11.11.2022 № 1275 передбачено алгоритм проведення публічних закупівель для сфери оборони, а також визначено особливості їх здійснення в період дії правового режиму воєнного стану [13]. Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про оборонні закупівлі» щодо запровадження прозорості в оборонних закупівлях (крім відомостей про закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення, що становлять державну таємницю) із забезпеченням захищеності державних замовників від воєнних загроз на період дії правового режиму воєнного стану в Україні» від 24.02.2023 № 2958-IX [14] внесені відповідні зміни до Закону України «Про оборонні закупівлі», яким запроваджено здійснення публічних звітів в електронній системі про оборонні закупівлі, визначено їх особливості на

період дії правового режиму воєнного стану та надано Комітету Верховної Ради з питань національної безпеки повний доступ до інформації про здійснення оборонних закупівель (в тому числі, яка становить державну таємницю) та укладення відповідних контрактів про закупівлю. Варто зазначити, що вчинення таких перетворень зумовлено підвищенням ефективності, оперативності та прозорості фінансування оборонної сфери в умовах воєнного стану.

Забезпечення належного правового регулювання фінансування оборонної сфери – це одна із головних умов існування держави в період війни. Останнім часом в нашій країні здійснені важливі кроки на шляху вдосконалення існуючої та прийняття нової нормативно-правової бази, яка, в свою чергу, покликана регулювати такі питання. До основних напрямів забезпечення фінансування оборонної сфери в умовах війни варто віднести: по-перше, дієву систему контролю та прозорості закупівель; по-друге, вдосконалення електронної системи фінансування та закупівель; по-третє, зміну системи фінансування; по-четверте, удосконалення антикорупційної політики щодо фінансування досліджуваного сектору; по-п'яте, впровадження позитивного міжнародного досвіду в Україні. Однак, навіть попри наведенні суттєві законодавчі зміни, що відбулися у напрямі фінансового забезпечення «мають місце прояви корупційних відносин під час проведення закупівель, у тому числі в оборонній сфері, найбільша шкода від яких полягає в тому, що вони ламають усі існуючі законні порядки вирішення будь-яких ситуацій та встановлюють нові схеми поведінки, створюючи при цьому хибну, «схематозну», віртуальну реальність, яка існує поза правовим полем, – зауважує І. Рогатюк» [15, с. 192]. Варто згадати ті «гучні» справи щодо придбання товарів, а саме рюкзаків, бронежилетів, генераторів та продуктів харчування для забезпечення потреб Збройних Сил України, Національної гвардії України і спецпідрозділів Міністерства внутрішніх справ. Вбачається, що для ефективного вирішення вищевказаних проблемних питань необхідно вжити відповідних заходів задля протидії корупційним проявам у досліджуваному секторі. Адже їхній вияв має негативний вплив для країни в цілому та може мати наслідки при здійсненні Євроінтеграційних процесів та/або наданні міжнародної підтримки Україні, яка перебуває в стані війни.

Висновки. Воєнні дії на території нашої країни негативно вплинули на всі сфери життя українського народу, зокрема наслідки збройної агресії відобразились на головному плані доходів та витрат держави. Так, стало зрозуміло, що до початку повномасштабного вторгнення фінансування сектору безпеки і оборони за кількісними показниками було обмеженим і, як наслідок, стало на

заваді формуванню міцної фінансової бази. Однак бюджети 2022 та 2023 років варто охарактеризувати як «військові бюджети» зі значним впливом зовнішнього фінансування. Але питання забезпечення ефективності здійснення видатків бюджету на сектор національної безпеки і оборони залишається відкритим. Водночас, відсутність бюджетної стратегії сповільнює підвищення ефективності використання видатків бюджету, а також не дозволяє мінімізувати ті ризики й загрози, що можуть виникнути у майбутньому.

Складні умови щодо зміцнення обороноздатності нашої країни, достатньо напружена зовнішньополітична обстановка у світі змінили підходи до наповнення бюджету. Основними стали податкові надходження та допомога зовнішніх партнерів. Саме тому із метою збереження недоторканості держави та накопичення такого потенціалу, який би дозволив давати відсіч російським загарбникам, за сучасних умов потрібно здійснити такі заходи:

1) працювати над збільшенням видатків на сектор національної безпеки і оборони та визначенням їх оптимальної структури. У даному контексті розділяємо наукову думку О. Чеберяка та З. Варналій, які вважають: «проблема полягає не лише у збільшенні обсягів фінансування, але й у необхідності визначення оптимальної структури видатків відповідно до державних пріоритетів у сфері національної безпеки» [16, с. 144];

2) наповнювати місцеві бюджети за рахунок ефективних дій місцевої влади, яка отримала додаткові повноваження внаслідок реформи децентралізації (оскільки надходження Державного бюджету України в умовах війни базуються на міжнародній фінансовій допомозі, а обсяги державного боргу характеризуються неухильним зростанням);

3) розробити єдину бюджетну стратегію фінансування сектору безпеки і оборони;

4) забезпечити належний державний контроль за видатками бюджету на сектор безпеки та оборони шляхом створення окремого незалежного підрозділу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй; пер. з англ. Київ: Port-Royal, 2001. 722 с.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 23.11.2023).
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2023).
4. Про національну безпеку України: За-

- кон України від 21.06.2018 № 469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
5. Сьомченко В., Денисенко А. Доходи та видатки бюджету в системі соціально-економічного розвитку України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 4 (15). С. 61-66.
 6. Про Державний бюджет України на 2023 рік: Закон України від 03.11.2022 № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (дата звернення: 24.11.2023).
 7. Канаєва Т., Галабурда А. Бюджетна політика держави в умовах воєнного стану. *Scientia fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету)*. 2022. Том 144. № 4. С. 98-109.
 8. Ватаманюк-Зелінська У., Штундер І., Гаврилюк С. Тенденції формування та виконання місцевих бюджетів у умовах воєнного стану. *Інноваційна економіка*. 2022. № 4. С. 60-67.
 9. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
 10. Цілісність сектору безпеки. DCAF – Geneva Centre for Security Sector Governance: веб-сайт. URL: <https://securitysectorintegrity.com/uk/%d0%b2%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96/%d0%ba%d0%be%d1%80%d1%83%d0%bf%d1%86%d1%96%d1%8f/> (дата звернення: 25.11.2023).
 11. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки Закон України; Стратегія від 20.06.2022 № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
 12. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
 13. Деякі питання здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 № 1275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
 14. Про внесення змін до Закону України «Про оборонні закупівлі» щодо запровадження прозорості в оборонних закупівлях (крім відомостей про закупівлі товарів, робіт і послуг оборонного призначення, що становлять державну таємницю) із забезпеченням захищеності державних замовників від воєнних загроз на період дії правового режиму воєнного стану в Україні: Закон України від 24.02.2023 № 2958-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2958-20#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
 15. Рогатюк І. Корупція: чи вдасться державі зрушити з мертвої точки роботу щодо її викорінення. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*. 2019. Ч. 1. С. 191-193. URL: <https://elar.naiau.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/adb85215-4a90-42c3-be1e-a5deef1aac03/content> (дата звернення: 26.11.2023).
 16. Чеберяко О., Варналій З. Фінансові передумови та оцінка фінансування оборони в умовах російсько-української гібридної війни. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4 (12). Ч. 1. С. 143-149.